نفت و انرژی

وزیر نیرو بخشنامه تشکیل «ستاد راهبری روایت پیشرفت» در صنعت آب و برق را ابلاغ کرد

وزیر نیرو دربخشنامه‌ای خطاب به شرکت‌های مادر تخصصی صنعت آب و برق و نیز سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، تشکیل ستاد راهبری روایت پیشرفت در صنعت آب و برق را ابلاغ کرد.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نیرو، عباس علی آبادی در این بخشنامه آورده است: با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در خصوص جهاد تبیین و اهمیت معرفی پیشرفت‌های کشور در حوزه‌های مختلف و ضرورت ایجاد گفتمان درست از دستاوردهای انقلاب اسلامی و مقابله با جنگ ادراکی و شناختی دشمن، اجرای برنامه‌های روایت پیشرفت ضرورتی انکار ناپذیر است.

نظر به اینکه وزارت نیرو از ظرفیت‌های متعددی برای اجرای برنامه‌های روایت پیشرفت برخوردار است، لازم است هر یک از دستاوردها و پیشرفت‌های صنعت آب و برق در چارچوبی نظام مند برای اقشار مختلف مردم اعم از مدیران، نخبگان فرهیختگان، اساتید دانشجویان و دانش آموزان به ویژه نسل جوان روایت شوند.

در این راستا و با هدف انسجام فعالیت‌های روایت پیشرفت در صنعت آب و برق در نظر است ستاد راهبری روایت پیشرفت در وزارت نیرو با مسئولیت معاون سرمایه انسانی، تحقیقات و فناوری اطلاعات و عضویت نمایندگان تام‌الاختیار شرکت‌های مادر تخصصی و ساتبا، فرمانده بسیج وزارت نیرو، مدیر کل روابط عمومی و اطلاع رسانی وزارت نیرو، مشاور وزیر در امور مردمی سازی، مشاور وزیر در امور زنان و خانواده و دو عضو حقیقی به پیشنهاد معاونت سرمایه انسانی تحقیقات و فناوری اطلاعات و موافقت اینجانب تشکیل شده و همه امور روایت پیشرفت در صنعت آب و برق را هدایت و راهبری کند.

دبیرخانه این ستاد در دفتر آموزش تحقیقات و نوآوری وزارت نیرو مستقر است.

لازم است هر یک از شرکت‌های مادر تخصصی و ساتبا ضمن تدوین و ارائه برنامه‌های روایت پیشرفت در حوزه مربوط در جلسات ستاد مشارکت فعال کنند. در این بخشنامه همچنین خاطرنشان شده است: معاون سرمایه انسانی تحقیقات و فناوری اطلاعات مکلف است گزارش عملکرد اقدامات ستاد را هر شش ماه یک بار به شورای معاونین وزارت نیرو ارائه دهد.

تولید ۸۷۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی در کشور

سخنگوی شرکت ملی گاز ایران از تولید ۸۷۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی در ۲۴ ساعت گذشته خبر داد.

به گزارش زمان به نقل از شانا، سید حسن موسوی با بیان اینکه روزجمعه ۲۶ بهمن، ۸۷۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی تولید و به شبکه سراسری تزریق شد، اعلام کرد: ۷۱ درصد از کل گاز طبیعی تحویلی به شبکه به بخش خانگی، تجاری و صنایع جزء اختصاص یافته است.

وی خاطرنشان کرد: ۶۲۰ میلیون مترمکعب از کل گاز طبیعی تولیدی در بخش خانگی، تجاری و صنایع جزء مصرف شده است.

برآورد رشد تقاضای نفت اوپک در ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ ثابت ماند

سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در تازه‌ترین گزارش خود پیش‌بینی رشد تقاضای نفت در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ را بدون تغییر حفظ کرد.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نفت، اوپک روز چهارشنبه با انتشار گزارش ماهانه ضمن حفظ پیش‌بینی پیشین خود درباره رشد تقاضای نفت، اعلام کرد سفرهای هوایی و جاده‌ای سبب افزایش مصرف نفت می‌شود، اما تعرفه‌های احتمالی در حوزه تجارت تأثیری بر رشد اقتصادی نخواهد داشت.

بر اساس این گزارش، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ به یک میلیون و ۴۵۰ هزار بشکه در روز و در سال ۲۰۲۶ به یک میلیون و ۴۳۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت. هر دو پیش‌بینی نسبت به ماه گذشته بدون تغییر بوده است.

پیش‌بینی اوپک درباره رشد تقاضای نفت در سطح بالاتری نسبت به سایر فرآورده‌های این صنعت قرار دارد و انتظار می‌رود مصرف نفت در سال‌های آتی همچنان افزایش یابد. آژانس بین‌المللی برخلاف اوپک پیش‌بینی کرد تقاضا در این دهه به اوج خود برسد زیرا جهان به سوخت‌های پاک‌تر روی می‌آورد.

اوپک در گزارش خود اعلام کرد که سیاست تجاری دولت جدید دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، ابهام بیشتری را در بازارها ایجاد کرده و به‌طور بالقوه تعادل بین عرضه و تقاضا را از بین برده است و بازتاب عوامل بنیادین بازار نیست. با این حال این سازمان در پیش‌بینی خود درباره رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۵ تغییری نداده است.

اوپک در گزارش خود آورده است: باید دید تعرفه‌های احتمالی و دیگر اقدام‌های سیاسی چگونه و تا چه اندازه عمل می‌کنند. تاکنون پیش‌بینی شده است که این اقدام‌ها تأثیر قابل‌توجهی بر فرضیه‌های مهم کنونی درباره رشد تقاضا نداشته باشند.

نوسانات نرخ ارز کارگران را فقیرتر کرد:

عدم تطابق دستمزدها با هزینه‌های زندگی

۲۹بهمن ماه کمیته مزد تشکیل و طبق اظهارات نماینده کارگران در جلسات مزدی قرار است، بحث تعیین هزینه سبد معیشت به عنوان پیش شرط برای جلسات شورای عالی کار و تعیین مزد ۱۴۰۴ کارگران تعیین شود. نوسانات ارز روی دستمزد اثر زیادی داشته است.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، در سال‌های اخیر، با افزایش تورم و بالا رفتن هزینه‌های زندگی، قدرت خرید کارگران به‌شدت کاهش یافته است. بسیاری از کارگران نه‌تنها قادر به تأمین هزینه‌های ضروری زندگی نیستند، بلکه از پس هزینه‌های درمانی و خرید مسکن نیز برنمی‌آیند. نکته جالب در اصلاح دستمزد کارگران را برای فعالیت بیشتر می کند. ای بیان می کنند که دستمزد باعث تورم و از سوی دیگر عده ای می گویند افزایش دستمزد باعث بیکاری کارگران می شود. افزایش ۵۷درصدی مزد ۱۴۰۱ ثابت کرد، اگر مزد به میزان واقعی افزایش یابد باعث ماندگاری شغل می شود، چرا که انگیزه کارگران را برای فعالیت بیشتر می کند. از دیگر بهانه های هر ساله این است که اگر مزد مطابق تورم افزایش یابد، باعث افزایش نقدینگی و تورم ناشی از افزایش حقوق می شود. این موضوع هم از سوی کارشناسان اقتصادی بررسی شده است . افزایش دستمزدها به‌طور مستقیم بر هزینه‌های تولید تأثیر می‌گذارد. با افزایش هزینه‌های نیروی کار، شرکت‌ها ممکن است قیمت کالاها و خدمات خود را برای جبران این افزایش، بالا ببرند. این پدیده که به آن «تورم هزینه‌ای» می‌گویند، می‌تواند زنجیره‌ای از افزایش قیمت‌ها را به دنبال داشته باشد. علاوه بر این، افزایش دستمزدها قدرت خرید مصرف‌کنندگان را نیز افزایش می‌دهد. این امر می‌تواند تقاضای کلی در اقتصاد را تقویت کرده و منجر به «تورم تقاضامحور» شود. با افزایش تقاضا و محدودیت‌های عرضه، قیمت‌ها رشد بیشتری خواهند داشت.در اقتصاد کلان، تورم حاصل از فشار تقاضا، زمانی ایجاد می‌شود که تقاضا از عرضه بیشتر شود.در واقعیت کشور چنین نیست. در ماه‌های اخیر، نوسانات شدید نرخ ارز تأثیر مستقیمی بر قیمت کالاها و خدمات داشته است و این مسئله منجر به کاهش قدرت خرید کارگران شده است. افزایش نرخ تورم، بالا رفتن هزینه‌های زندگی و عدم تناسب افزایش دستمزدها با نرخ تورم، فشار اقتصادی مضاعفی را بر این قشر از جامعه وارد کرده است. با افزایش نرخ ارز، قیمت کالاهای اساسی، اجاره‌بها، هزینه‌های درمانی و آموزشی به شکل قابل‌توجهی رشد کرده است. این در حالی است که میزان افزایش حقوق کارگران معمولاً با تأخیر و کمتر از نرخ تورم انجام می‌شود، که نتیجه آن کاهش قدرت خرید و سخت‌تر شدن تأمین نیازهای اساسی خانوارهاست. کاهش قدرت خرید کارگران، علاوه بر تأثیر مستقیم بر معیشت آن‌ها، موجب کاهش تقاضای مصرفی در بازار می‌شود. این امر می‌تواند تولید داخلی را تحت تأثیر قرار داده و زمینه‌ساز رکود اقتصادی شود. از سوی دیگر، افزایش فشار اقتصادی بر خانوارهای کارگری می‌تواند تبعاتی نظیر گسترش فقر، مهاجرت نیروی کار به کشورهای دیگر و کاهش بهره‌وری در محیط‌های کاری را به دنبال داشته باشد. اما محمد شیربیجیان، معاون اقتصادی بانک مرکزی درباره اثر افزایش قیمت دلار در نرخ تورم سال جاری و توقف سیاست‌های مهار تورم بانک مرکزی با توجه به رخدادهای سیاسی اظهار داشت: سیاست مهار تورم در دستور کار بانک مرکزی قرار دارد و تمرکز بانک مرکزی به سمت طرف تقاضا و کنترل نقدینگی است. معاون بانک مرکزی اظهار داشت: سیاست بانک مرکزی درباره کالاهای اساسی همچنان ادامه تامین ارز ترجیحی است. نرخ ارز ترجیحی هم مشخص است و طبیعتا آثار تورمی افزایش نرخ ارز بر روند اقلام معیشتی مردم حتما به صورت حداقلی خواهد بود. این در حالی است که کارشناسان اقتصادی با بررسی بسیار ثابت کرده اند که نوسانات ارزی باعث افزایش اقلام مختلف و اثر گذاری زیادی روی گرانی ها و افزایش هزینه معیشت داشته است.

میانگین هزینه سبد معیشت کارگران ۲۹میلیون و ۹۴۰هزارتومان است

محسن باقری، رئیس کمیته دستمزد شورای عالی کار در واکنش به اظهارات معاون بانک مرکزی گفت: این اظهارات غیرکارشناسی است، انگار مسئولان از جامعه و بازار خبر ندارند. حاضر به مذاکره هستیم تا ثابت کنیم، آنچه باعث تورم در جامعه شده است نوسانات ارز و عدم کنترل گرانی ها است. تورم ناشی از دستمزد روی اقتصاد بسیار اندک است. باقری با بیان اینکه بخش زیادی از هزینه کارگران صرف اجاره بها می شود افزود: کارفرمایان معتقدند دولت باید هزینه مسکن کارگران را بپردازد.سبد غذایی ارائه شده از سوی وزارت بهداشت دچار تغییراتی شده است. رقم سبد معیشت هنوز از سوی کارفرمایان اعلام نشده است. وی با تأکید اینکه میانگین هزینه سبد معیشت کارگران براساس تورم منتهی به آذر ماه به ۲۹میلیون و ۹۴۰هزار تومان رسیده است گفت: پیش بینی ما این است که در جلسه ۲۹بهمن ماه روی اعداد و ارقام سبد معیشت بحث و مذاکره شود. رئیس کمیته دستمزد شورای عالی کار با بیان اینکه عددی که کانون شورای اسلامی کار اعلام کرده براساس محاسبات خود و مبتنی بر سبدهای موجود و مراجعی بوده که به آنها دسترسی داشتیم ولی با توجه به سبد جدیدی که وزارت بهداشت ارائه کرده است باید مجدداً جلسات کارشناسی برگزار کنیم ادامه داد: سبدی که وزارت بهداشت اعلام کرده در سال ۱۳۹۲ارائه شد و ظاهراً هر ۱۰سال یک بار براساس طبع جامعه و اتفاقات اقلیمی کشور و شاخص‌های خود آن را بازنگری می‌کند. سبد جدید جدول میزان کالری‌ها و اقلام غذایی است و مشخص می‌کند برای یک زندگی سالم فرضا چه میزان گوشت یا روغن باید مصرف شود و ما براساس کالری‌های اعلام شده، ارقام و اعداد جدید را۲۹بهمن ماه ارائه خواهیم کرد.

یکی از مشکلات اساسی کارگران در این شرایط، عدم تطابق دستمزدها با هزینه‌های زندگی است. بیشتر کارگران در ایران با حقوق ثابت که غالباً زیر سطح خط فقر قرار دارد، روزهای خود را سپری می‌کنند. این موضوع باعث می‌شود که بخشی از درآمد آنها صرف تأمین هزینه‌های اولیه مانند مسکن، غذا و بهداشت شود، و پس‌انداز برای آینده عملاً غیرممکن می‌شود. گزارش‌های مختلف نشان می‌دهند که تنها درصد اندکی از کارگران قادر به پس‌انداز ماهانه هستند، و این موضوع خطرات اقتصادی در بلندمدت را برای آنها افزایش می‌دهد. بر بنابر این گزارش می بایست، سبد معیشت خانوار بر اساس کالاها و خدمات ضروری تعیین شود. افزایش قیمت اقلامی مانند نان، برنج، گوشت، اجاره مسکن و حمل‌ونقل تأثیر مستقیم و شدیدی بر زندگی طبقات متوسط و پایین دارد. در سال‌های اخیر، آمارهای غیررسمی نشان داده‌اند که نرخ تورم سبد معیشت معمولاً بالاتر از نرخ تورم رسمی است. همین باعث شده است که هزینه سبد معیشت واقعی محاسبه نشود و همواره کارگران عقب ماندگی مزدی دارند. نوسانات ارزی و افزایش تورم چالشی جدی برای کارگران و اقشار کم‌درآمد محسوب می‌شود. اگرچه افزایش حقوق می‌تواند تا حدی این مشکلات را جبران کند، اما راهکار اساسی در مدیریت پایدار اقتصاد، کنترل تورم و تقویت ارزش پول ملی است. در غیر این صورت، شکاف طبقاتی افزایش یافته و معیشت بسیاری از خانوارهای کارگری با بحران‌های جدی‌تری روبه‌رو خواهد شد.

ویرایش پنجم مبحث نوزدهم مقررات ملی ساختمان تصویب شد

مدیرکل دفتر مقررات ملی و کنترل ساختمان وزارت راه و شهرسازی از تصویب ویرایش پنجم مبحث نوزدهم مقررات ملی و کنترل ساختمان به اتفاق آرای شورای تدوین خبر داد.

به گزارش زمان به نقل از وزارت راه و شهرسازی، حامد مانی‌فر از تصویب پیش‌نویس ویرایش پنجم مبحث نوزدهم مقررات ملی ساختمان (صرفه‌جویی در مصرف انرژی) به اتفاق همه اعضای شورای تدوین در جلسه روز چهارشنبه ۲۴ بهمن، خبر داد. وی با تأکید بر اهمیت این ویرایش جدید، گفت: ویرایش پنجم مبحث نوزدهم با رویکردی نوین و با تأکید بر قوانین مرتبط با انرژی در بخش ساختمان تهیه شده است. این ویرایش تلاش کرده تا همه اهداف قوانین بالادستی را در حوزه‌های کلیدی مانند مردم‌سازی و اقتصادی سازی مدیریت انرژی، تعبیه سامانه‌های کنترلی و پایش، هماهنگی حداکثری با برچسب انرژی ساختمان‌ها، بهینه‌سازی مصرف در ساختمان‌های موجود و تدوین ضوابط و کدهای دقیق برای طراحی و بهره‌برداری پوشش دهد. مانی‌فر با اشاره به سهم ۴۰ درصدی بخش ساختمان در مصرف انرژی کشور، تدوین و اجرای این ویرایش را اقدامی حیاتی در راستای مدیریت بهینه انرژی و رفع ناترازی در این حوزه دانست و افزود: با توجه به چالش‌های روزافزون در حوزه انرژی، این ویرایش با هدف ایجاد زیرساخت‌های مقرراتی لازم برای کاهش مصرف و بهینه‌سازی عملکرد ساختمان‌ها تدوین شده است. وی خاطرنشان کرد: در این مسیر، علاوه بر الزام به بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در کنترل مصرف انرژی، بر ارتقای ضوابط اجرایی در حوزه بازرسی و نظارت نیز تأکید شده است. مدیرکل دفتر مقررات ملی و کنترل ساختمان وزارت راه و شهرسازی، همچنین اعلام کرد: برخی جزئیات فنی این ویرایش در یک کمیته تخصصی مورد بررسی قرار خواهد گرفت تا پیش از انتشار رسمی، اصلاحات لازم اعمال شود. دبیر شورای تدوین مقررات ملی ساختمان توضیح داد: این جلسه، نخستین نشست رسمی شورای تدوین در دوره هشتم بود که در آن اعضای جدید نیز معرفی شدند. تصویب این ویرایش به اتفاق آرای اعضای شورا نشان‌دهنده اجماع کامل بر ضرورت تحول در مقررات مرتبط با انرژی ساختمان است و امیدواریم با اجرایی شدن این مبحث، شاهد تحولی مثبت در مدیریت انرژی ساختمان‌های کشور باشیم.

حسابرسی سیستمی مالیات‌ها؛ گامی مهم به سوی عدالت مالیاتی

عضو کمیسیون عمران مجلس، با اشاره به اجرای حسابرسی سیستمی مالیات‌ها بر اساس ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم، تأکید کرد که این اقدام می‌تواند گامی مهم در جهت تحقق عدالت مالیاتی باشد.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، علیرضا نوین، نماینده آذرشهر، اسکو و تبریز در مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با اشاره به گزارش اخیر مربوط به حسابرسی سیستمی مالیات‌ها در سال ۱۴۰۲، این روند را تحولی مثبت در نظام مالیاتی کشور دانست و تأکید کرد که زیرساخت‌های فناوری نقش مهمی در موفقیت این طرح ایفا می‌کنند.وی اظهار داشت: «بر اساس ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم، فرایند تعیین مالیات باید به‌صورت سیستمی انجام شود تا از اعمال سلیقه‌های شخصی در بررسی اظهارنامه‌های مالیاتی جلوگیری شود. خوشبختانه در سال ۱۴۰۲، اعلام شده که ۹۵ درصد مؤدیان مالیات خود را به‌صورت سیستمی پرداخت کرده‌اند. این آمار نشان می‌دهد که حرکت به سمت حسابرسی سیستمی مالیات‌ها به‌خوبی در حال پیشرفت است.» عضو کمیسیون عمران مجلس با تأکید بر تأثیر این سیستم بر کاهش فساد اداری و افزایش شفافیت، افزود: «در گذشته، تعیین مالیات‌ها تا حد زیادی به نظر شخصی ممیزان مالیاتی وابسته بود که گاه منجر به اعتراضات گسترده و حتی بی‌عدالتی‌هایی در تعیین میزان مالیات می‌شد. اما با اجرای حسابرسی سیستمی، این مشکلات تا حد زیادی برطرف خواهد شد و فرآیند محاسبه مالیات بر اساس داده‌های دقیق و استاندارد انجام خواهد گرفت.» نوین در ادامه با اشاره به چالش‌های موجود در مسیر اجرای کامل این طرح، بیان کرد: «موفقیت کامل حسابرسی سیستمی مالیات‌ها نیازمند توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و بهبود کیفیت خدمات اینترنتی است. در حال حاضر، یکی از موانع اصلی، ضعف در سرعت اینترنت و نبود هماهنگی کافی در برخی سامانه‌های مرتبط است. این مشکلات می‌تواند روند اجرای سیستم مالیاتی را با اختلال مواجه کند. ازاین‌رو، دولت باید سرمایه‌گذاری بیشتری در این حوزه انجام دهد تا فرآیندهای مالیاتی با دقت و سرعت بیشتری اجرا شوند.»وی همچنین بر لزوم فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی در جامعه تأکید کرد و گفت: «در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، مردم به این درک رسیده‌اند که مالیات یک ضرورت برای تأمین هزینه‌های عمومی و توسعه کشور است. اما در کشور ما هنوز نیاز به فرهنگ‌سازی در این زمینه وجود دارد. مردم باید بدانند که ثبت دارایی‌ها و پرداخت مالیات نه‌تنها یک وظیفه قانونی است، بلکه به بهبود خدمات عمومی و توسعه اقتصادی کشور کمک می‌کند.» نماینده آذرشهر، اسکو و تبریز در مجلس، با اشاره به سهم بالای مالیات در تأمین بودجه کشور، افزود: «در حال حاضر، ۵۵ درصد از بودجه کشور از طریق درآمدهای مالیاتی تأمین می‌شود. این نشان می‌دهد که برای حفظ ثبات اقتصادی و تأمین منابع مالی کشور، اجرای دقیق و عادلانه مالیات ضروری است. حسابرسی سیستمی، می‌تواند این روند را شفاف‌تر و کارآمدتر کند.» وی در پایان، بر اهمیت اجرای کامل این طرح و نظارت مستمر بر آن تأکید کرد و گفت: «اجرای حسابرسی سیستمی مالیات‌ها هرچند زمان‌بر است، اما قطعاً یک تحول مثبت برای کشور محسوب می‌شود. باید تلاش کنیم تا با توسعه زیرساخت‌ها و افزایش آگاهی عمومی، این نظام مالیاتی را به‌طور کامل عملیاتی کنیم و عدالت مالیاتی را در کشور تحقق ببخشیم.»

نگاه روز

نسخه‌ای برای شفافیت و اعتماد در بازار سرمایه ایران

بازار سرمایه ایران برای دستیابی به ثبات و شفافیت، نیازمند رعایت اصول تنظیم‌گری مطلوب شامل استقلال، پاسخگویی، شفافیت و سلامت است. سازمان بورس و اوراق بهادار در برخی حوزه‌ها مانند استقلال مالی عملکرد مناسبی داشته، اما در زمینه‌هایی چون شفافیت و مدیریت تعارض منافع نیازمند بهبود است. تقویت قوانین، افزایش شفافیت و ارتقای پاسخگویی عمومی می‌تواند به بهبود عملکرد این نهاد و افزایش اعتماد عمومی به بازار سرمایه منجر شود.

بازار سرمایه به عنوان یکی از ارکان اصلی تأمین مالی در اقتصادهای مدرن، نقشی حیاتی در تخصیص منابع و حمایت از رشد اقتصادی ایفا می‌کند. تنظیم‌گری این بازار نیازمند رعایت اصولی مشخص است که بتواند ثبات، شفافیت و سلامت آن را تضمین کند. در ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان نهاد تنظیم‌گر اصلی بازار سرمایه، وظیفه نظارت و تنظیم‌گری را بر عهده دارد. گزارش حاضر با هدف تبیین اصول تنظیم‌گری مطلوب، ارزیابی وضعیت فعلی بازار سرمایه ایران و ارائه پیشنهادهایی برای بهبود نظام تنظیم‌گری تدوین شده است.

اصول تنظیم‌گری مطلوب در بازار سرمایه

در ادبیات جهانی، چهار اصل کلیدی برای تنظیم‌گری مطلوب بازارهای مالی معرفی شده است که شامل استقلال، پاسخگویی، شفافیت و سلامت می‌شوند. این اصول به عنوان مبنای عملکرد نهادهای تنظیم‌گر در سراسر جهان پذیرفته شده‌اند و در ادامه به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرند.

استقلال نهاد تنظیم‌گر به معنای توانایی تصمیم‌گیری و اجرای وظایف بدون دخالت نهادهای سیاسی یا ذی‌نفعان تحت نظارت است. این اصل شامل استقلال مالی، اجرایی و تصمیم‌گیری می‌شود. در ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار از استقلال مالی نسبی برخوردار است، زیرا بودجه آن از منابع داخلی تأمین می‌شود. با این حال، در مواردی همچون انتصاب و عزل مدیران و تصمیم‌گیری‌های کلان، تأثیرپذیری از نهادهای دولتی و سیاسی مشاهده می‌شود. این مسئله می‌تواند منجر به کاهش کارایی و ایجاد تعارض منافع شود. برای تقویت استقلال، اصلاح قوانین مربوط به انتصاب مدیران و کاهش وابستگی به نهادهای سیاسی ضروری است.

پاسخگویی به معنای تعهد نهاد تنظیم‌گر به توضیح و توجیه تصمیمات و اقدامات خود در برابر ذی‌نفعان است. این اصل در سه سطح رو به بالا (به قوای سه‌گانه)، افقی (به نهادهای هم‌عرض) و رو به پایین (به عموم مردم و اشخاص تحت نظارت) تعریف می‌شود. در ایران، سازمان بورس به قوای سه‌گانه گزارش‌های دوره‌ای ارائه می‌دهد، اما پاسخگویی به عموم مردم و اشخاص تحت نظارت نیازمند تقویت است. به عنوان مثال، شفاف‌سازی بیشتر در مورد تصمیمات کلان و ارائه گزارش‌های مالی جامع‌تر می‌تواند به بهبود پاسخگویی عمومی کمک کند. شفافیت به معنای دسترسی عموم به اطلاعات مربوط به اهداف، سیاست‌ها، تصمیمات و عملکرد نهاد تنظیم‌گر است. این اصل نه تنها اعتماد عمومی را تقویت می‌کند، بلکه امکان نظارت بیرونی بر عملکرد نهاد تنظیم‌گر را نیز فراهم می‌سازد. در ایران، سازمان بورس در برخی حوزه‌ها مانند انتشار صورت‌های مالی پیشرفت‌هایی داشته است، اما همچنان در ارائه اطلاعات مربوط به سیاست‌ها و برنامه‌های کلان نیازمند ارتقا است. به عنوان مثال، شفاف‌سازی در مورد نحوه تخصیص منابع و دلایل اتخاذ برخی تصمیمات می‌تواند به تقویت اعتماد عمومی منجر شود.

سلامت نهاد تنظیم‌گر به معنای رعایت اصول اخلاقی، مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از سوءاستفاده از قدرت است. این اصل مستلزم وجود رویه‌های منظم و شفاف برای مدیریت تعارض منافع و تضمین انسجام در عملکرد نهاد تنظیم‌گر است. در ایران، ترکیب شورای عالی بورس و احتمال بروز تعارض منافع در برخی تصمیم‌گیری‌ها، چالش‌هایی را در زمینه سلامت نهاد تنظیم‌گر ایجاد کرده است. برای رفع این چالش‌ها، تدوین قوانین مشخص برای مدیریت تعارض منافع و شفاف‌سازی فرآیندهای تصمیم‌گیری ضروری است.

وضعیت فعلی تنظیم‌گری در بازار بورس

بررسی وضعیت فعلی سازمان بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد که این نهاد در برخی حوزه‌ها مانند استقلال مالی و پاسخگویی به قوای سه‌گانه عملکرد قابل قبولی داشته است. با این حال، در حوزه‌هایی مانند پاسخگویی عمومی، شفافیت و مدیریت تعارض منافع، نیاز به بهبود وجود دارد. به عنوان مثال، عدم شفافیت کافی در مورد اهداف کلان و سیاست‌های تنظیم‌گری، و همچنین تأثیرپذیری از نهادهای سیاسی در برخی تصمیم‌گیری‌ها، از جمله چالش‌های موجود است. علاوه بر این، نبود قوانین مشخص برای مدیریت تعارض منافع می‌تواند سلامت نهاد تنظیم‌گر را تحت تأثیر قرار دهد.

برای ارتقای کیفیت تنظیم‌گری در بازار سرمایه ایران، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

تقویت استقلال نهاد تنظیم‌گر: اصلاح قوانین مربوط به انتصاب و عزل مدیران و کاهش وابستگی به نهادهای سیاسی.

افزایش شفافیت: انتشار گزارش‌های جامع‌تر در مورد سیاست‌ها، برنامه‌ها و عملکرد نهاد تنظیم‌گر.

بهبود پاسخگویی عمومی: ایجاد سازوکارهایی برای تعامل بیشتر با عموم مردم و اشخاص تحت نظارت.

مدیریت تعارض منافع: تدوین قوانین مشخص برای جلوگیری از بروز تعارض منافع در تصمیم‌گیری‌ها.

اصلاح قوانین بالادستی: بازنگری در قانون بازار اوراق بهادار برای تصریح اصول تنظیم‌گری و تضمین اجرای آن‌ها.

بازار سرمایه ایران به عنوان یکی از ارکان اصلی تأمین مالی، نیازمند یک نظام تنظیم‌گری کارآمد و شفاف است. رعایت اصول استقلال، پاسخگویی، شفافیت و سلامت می‌تواند به ارتقای کیفیت تنظیم‌گری و افزایش اعتماد عمومی به این بازار منجر شود. سازمان بورس و اوراق بهادار، به عنوان نهاد تنظیم‌گر اصلی، باید با تقویت این اصول و رفع چالش‌های موجود، نقش خود را در توسعه و ثبات بازار سرمایه بهبود بخشد. اجرای پیشنهادهای ارائه‌شده در این گزارش می‌تواند گامی مؤثر در این راستا باشد.

Alborz.payam@gmail.com

محک
مؤسسه خیریه حمایت از کودکان مبتلا به سرطان